

Sygn. akt I C 621/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2023 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Janusz Supiński

Protokolant: Katarzyna Kucharska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20.04.2023 r.

sprawy z powództwa małoletniej A. N. działającej poprzez rodziców M. N. i K. N.

przeciwko Gminie M.

o zapłatę

I. Umarza postępowanie w części obejmującej roszczenie o zapłatę kwoty 5.050,00 zł.

II. Oddala powództwo w pozostałej części.

III. Zasądza od małoletniej powódki A. N. działającej poprzez rodziców M. N. i K. N. na rzecz pozwanej Gminy M. kwotę 3.600,00 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

IV. Nakazuje pobrać od małoletniej powódki A. N. działającej poprzez rodziców M. N. i K. N. na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Giżycku) kwotę 1.390,99 (jeden tysiąc trzysta dziewięćdziesiąt 99/100) złotych tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo ze środków budżetowych.

Sygn. akt. I C 621/21

UZASADNIENIE

Powódka małoletnia A. N. działająca poprzez przedstawicieli ustawowych M. N. i K. N. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej Gminy M. kwoty 18.400,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Nadto powódka domagała się zasądzenia od pozwanej kosztów procesu. W uzasadnieniu powódka podniosła, że pozwana, pomimo obowiązku wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego w Giżycku w sprawie I C 885/19, nakazującego M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnim H. Z. i Z. Z. (1) opróżnienie należącego do niej mieszkania, nie zapewniła lokalu socjalnego, w którym mogliby zamieszkać w/w uprawnieni. W efekcie powyższego – podnosiła powódka – doznała ona szkody, stanowiącej równowartość wysokości czynszu możliwego do uzyskania z najmu przedmiotowego lokalu wraz z częścią powierzchni użytkowej nieruchomości gruntowej, na której znajduje się lokal mieszkalny za okres od stycznia 2020r. do listopada 2021r. włącznie uwzględniając stawkę miesięczną 800 zł (łącznie 18.400 zł).

Pozwana Gmina M. nie uznała powództwa i wniosła o jego oddalenie. W uzasadnieniu pozwana przyznała, że była obowiązana zapewnić M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnim H. Z. i Z. Z. (1) lokal socjalny, ale jednocześnie wskazała, że niewykonanie tego obowiązku wynikało z braku tego rodzaju lokali. Nadto pozwana podniosła, że powódka nie wykazała w żaden sposób, by zamierzała wynajmować sporny lokal, a zatem szkoda, której naprawienia się domaga ma jedynie hipotetyczny charakter i nie może podlegać zaspokojeniu.

Pismem z dnia 20.04.2023r. powódka zmieniła wysokość dochodzonego roszczenia i wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej Gminy M. kwoty 13.350,00 złotych wraz z odsetkami. W pozostałym zakresie cofnęła pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia. W uzasadnieniu powódka wskazała, że zmiana roszczenia wynika z uwzględnienia stawki czynszu na wolnym rynku, podanej przez biegłego.

Sąd ustalił, co następuje:

Wyrokiem z dnia 25.09.2019r. wydanym w sprawie I C 885/19 Sąd Rejonowy w Giżycku nakazał M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnim H. Z. i Z. Z. (1), aby opróżnili i wydali małoletniej powódce A. N. lokal mieszkalny nr (...) położony w miejscowości (...) gm. M.. Jednocześnie Sąd przyznał M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnim H. Z. i Z. Z. (1) prawo do lokalu socjalnego, wstrzymując wykonanie eksmisji do czasu złożenia uprawnionym przez Gminę K. oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego. Pozwana Gmina K. nie złożyła w/w oferty zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego.

dowód: bezsporne

Wartość rynkowa czynszu, jaki mógłby zostać uzyskany w związku z wynajęciem lokalu powódki w zakresie powierzchni zajmowanej bezpośrednio przez M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnich H. Z. i Z. Z. (1) (25,44 m²) okresie od 01.01.2020r. do dnia 30.11.2021r. wynosi 5.420,00 złotych.

Wartość rynkowa czynszu, jaki mógłby zostać uzyskany w związku z wynajęciem lokalu powódki w zakresie powierzchni zajmowanej bezpośrednio przez M. Z. (1), T. Z. (1), małoletnich H. Z. i Z. Z. (1) oraz powierzchni zajmowanych przez w/w w pomieszczeniach przynależnych (łącznie 53,49 m²) okresie od 01.01.2020r. do dnia 30.11.2021r. wynosi 13.350,00 złotych.

Ani małoletnia powódka A. N., ani jej rodzice – M. N. i K. N. nie planowali wynajmowania przedmiotowego lokalu na wolnym rynku. Po opuszczeniu lokalu przez M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnich H. Z. i Z. Z. (1) (co zresztą nastąpiło w trakcie niniejszego procesu) zamierzali we własnym zakresie wyremontować sporne pomieszczenia i zamieszkać w nich.

dowód: zeznania przedstawicieli ustawowych małoletniej powódki k 73v-74, 126-127

zeznania świadka T. Z. k 73

zeznania świadka E. B. k 140

zeznania świadka M. M. k 140v

zeznania świadka I. S. k 140v

opinia biegłego M. D. k 83-106, 144-155

Sąd zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest ustalony powyżej stan faktyczny, w szczególności obowiązek Gminy M. dostarczenia eksmitowanym z lokalu mieszkalnego należącego do powódki M. Z. (1), T. Z. (1) i małoletnim H. Z., Z. Z. (1) lokalu socjalnego oraz brak wykonania tego obowiązku przez rzeczoną gminę. Wynika to z samych twierdzeń stron. I chociaż pozwana gmina podnosiła w trakcie procesu brak możliwości spełnienia powyższego obowiązku, co miałyby wynikać z braku lokali komunalnych, spełniających wymagania określone w stosownych przepisach a dotyczące lokali socjalnych, to twierdzeń tych w żaden sposób nie udowodniła. Pamiętać bowiem należy, że twierdzenia pozwanej co do braku lokali socjalnych spotkały się z przeciwnymi twierdzeniami powódki, która lansowała tezę, iż pozwana w tym samym czasie odmawiała przyznania lokalu socjalnego M. Z. (1), T. Z. (1) oraz małoletnim H. Z., Z. Z. (1) i jednocześnie wynajmowała takie lokale innym osobom. Co więcej powódka wskazywała na konkretne przypadki takich działań pozwanej. Skoro zatem pozwana twierdziła, że nie posiadała odpowiedniego lokalu socjalnego dla rodziny Z., to fakt

ten winna była wykazać, zgodnie zresztą z treścią art. 6 kc. I wprawdzie kwestia ta miała ostatecznie mniejsze znaczenie w realiach niniejszej sprawy, o czym będzie mowa niżej, to dla czystości postępowania Sąd ją dostrzegł i pokrótce omawia. Otóż bowiem fakt, że pozwana gmina nie dostarczyła rodzinie Z. lokalu socjalnego (bezsporne) i to pomimo dysponowania takimi lokalami (brak dowodów na przeciwne twierdzenia pozwanej) prowadzi do wniosku, że stanowi to niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej, rodzące odpowiedzialność odszkodowawczą. Tak zresztą wprost stwierdził Trybunał Konstytucyjny „W wyr. z 11.9.2006 r. (P 14/06, OTK-A 2006, Nr 8, poz. 102) TK uznał, że art. 18 ust. 4 OchrLokU w brzmieniu obowiązującym od 1.1.2005 r. jest niezgodny z art. 77 ust. 1, art. 21 ust. 1 i art. 64 ust. 1 i 3 Konstytucji RP. Trybunał podkreślił, że niedostarczenie przez gminę lokalu socjalnego w sytuacji, gdy uprawnienie takie zostało przyznane danej osobie wyrokiem sądu nakazującym opróżnienie dotychczas zajmowanego lokalu, należy uznać za niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej ... W wyr. z 8.4.2010 r. (P 1/08, OTK-A 2010, Nr 4, poz. 33) TK stwierdził, że art. 18 ust. 5 OchrLokU w zw. z art. 417 § 1 KC jest zgodny z art. 167 ust. 4 Konstytucji RP. Trybunał uznał, że przywrócenie w pełnym zakresie obowiązku odszkodowawczego za niedostarczenie lokalu socjalnego nie stanowi nowego zadania samorządu gminnego, ponieważ odpowiedzialność z tego tytułu jest konsekwencją zaniechania realizacji zadania polegającego na dostarczeniu lokali socjalnych w określonych prawem wypadkach. Jak podkreślił TK, odpowiedzialność odszkodowawcza jest konsekwencją niewykonywania już istniejącego zadania. Niedostarczenie przez gminę lokalu socjalnego w celu wykonania wyroku eksmisyjnego stanowi bezprawne zaniechanie wykonywania obowiązku wynikającego z ustawy, którym jest podejmowanie aktywnych działań w kierunku rozwiązywania problemów mieszkaniowych, w tym dostarczania odpowiedniej liczby lokali socjalnych. Trybunał zwrócił również uwagę na to, że gminy mogły uzyskać dodatkowe środki finansowe w postaci dotacji celowych z budżetu państwa na zapewnienie lokali socjalnych na podstawie art. 4 ust. 4 OchrLokU, mogą również starać się o wsparcie ze strony Banku (...) na podstawie FinWspLokBezDU. ... Jak wskazał TK w wyr. z 8.4.2010 r. (P 1/08, OTK-A 2010, Nr 4, poz. 33), art. 18 ust. 5 OchrLokU nie zawiera jedynie odesłania, lecz także określa samodzielnie pewne elementy normy kształtującej odpowiedzialność gminy. Artykuł 18 ust. 5 OchrLokU w zw. z art. 417 § 1 KC kwalifikuje niedostarczenie lokalu socjalnego (obecnie: niedostarczenie lokalu osobie uprawnionej do zawarcia umowy najmu socjalnego) przez gminę jako niezgodne z prawem zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej. Odpowiedzialność gminy ma charakter obiektywny, niezależny od okoliczności, które uniemożliwiają dostarczenie lokalu socjalnego (zob. M. Pietraszewski, *Odpowiedzialność odszkodowawcza*, s. 73)”. [tak: K. O. (red. serii), B. L. (red. tomu), *Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego*. Komentarz. Wyd. 11, W. 2023, L./El].

Przechodząc do kwestii zasadniczych, które legły u podstaw orzeczenia w niniejszej sprawie wskazać trzeba, że dla określenia ewentualnego odszkodowania potrzeba dwóch elementów – winy i szkody. Niewątpliwie wina pozwanej, polegająca na niedostarczeniu rodzinie Z. lokalu socjalnego istnieje, o czym była już mowa. Z kolei co do szkody, to strona powodowa w niniejszej sprawie wskazała, że na szkodę składa się niezyskana kwota czynszu za przedmiotowe mieszkanie za wskazany okres. Co więcej powódka domagała się uwzględnienia w obliczeniach całej nieruchomości położonej w miejscowości (...), a nie tylko samego lokalu, zajmowanego bezpośrednio przez rodzinę Z.. powódka powoływała się przy tym na charakter postępowania państwa Z., którzy mieli uniemożliwić powódce jakiegokolwiek korzystanie z pozostałych fragmentów nieruchomości (awantury, wezwania policji itp.).

Pochylając się nad roszczeniami powódki Sąd dostrzegł w pierwszej kolejności treść przepisów, regulujących materię.

Art. 18 ust. 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (j.t. Dz.U. 2023, poz. 725) stanowi, że jeżeli osobie uprawnionej do zawarcia umowy najmu socjalnego lokalu na mocy wyroku gmina nie dostarczyła lokalu, właścicielowi przysługuje roszczenie odszkodowawcze do gminy, na podstawie art. 417 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360, 2337 i 2339 oraz z 2023 r. poz. 326). „Odesłanie do art. 417 KC umożliwia właścicielom lokalu dochodzenie od gminy odszkodowania w pełnym zakresie wyznaczonym przez art. 361 KC (zob. post. SN z 25.6.2008 r., III CZP 46/08, L.). W uchw. z 16.5.2012 r. (III CZP 12/12, OSNC 2012, Nr 12, poz. 138) SN zaznaczył, że straty wynikające z niemożności uzyskania czynszu najmu i straty będące następstwem konieczności ponoszenia przez samego właściciela opłat za korzystanie z lokalu obejmujących, np. należności za wodę, energię

elektryczną i ogrzewanie mieszkania, mogą pozostawać w normalnym związku przyczynowym (art. 361 § 1 KC) z zaniechaniem wypełnienia przez gminę obowiązku dostarczenia takiej osobie lokalu socjalnego (szerzej na temat adekwatności związku przyczynowego w sytuacji niedostarczenia lokalu socjalnego zob. K. Damasiewicz, Glosa do uchw. SN z 16.5.2012 r., III CZP 12/12, Legalis). Sąd Najwyższy przyjmuje przy tym, że odpowiedzialność gminy nie jest subsydiarna, czyli nie jest uzależniona od uprzedniego bezskutecznego dochodzenia przez właściciela spełnienia obowiązków przez lokatora (wyr. SN z 19.6.2008 r., V CSK 31/08, OSNC – Zb. dodatkowy 2009, Nr A, poz. 16)”. [tak. K. O. (red. serii), B. L. (red. tomu), Ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Komentarz. Wyd. 11, W. 2023, L./El].

Zgodnie z art. 361 § 1 i 2 kc zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. W powyższych granicach, w braku odmiennego przepisu ustawy lub postanowienia umowy, naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Na gruncie niniejszej sprawy, wobec jednoznacznie zakreślonych ram szkody, jakiej miała doznać powódka, istotne jest to, czy powódka mogłaby uzyskać korzyść w postaci czynszu za sporny lokal czy też nie, a jeśli tak to w jakiej wysokości. Oczywiście w sytuacji, gdyby pozwana dostarczyła rodzinie Z. lokalu socjalnego. Warto zatem zauważyć dominujące w tej materii stanowisko doktryny, wedle którego „L. cessans ma charakter hipotetyczny. W ramach tej postaci szkody poszukujemy odpowiedzi na pytanie, jak kształtowałyby się stan praw i interesów poszkodowanego, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę (zob. A. Szpunar, Uwagi, s. 292 i n.). Obejmuje ona jedynie takie następstwa w majątku poszkodowanego, które oceniając rzecz rozsądnie, według doświadczenia życiowego, w okolicznościach danej sprawy, dałoby się przewidzieć, że wzbogaciłyby majątek poszkodowanego. W przypadku dochodzenia naprawienia szkody w postaci utraconych korzyści, musi być ona przez żądającego odszkodowania wykazana z tak dużym prawdopodobieństwem, że praktycznie w świetle doświadczenia życiowego można przyjąć, że utrata korzyści rzeczywiście miała miejsce (zob. wyr. SN z 21.6.2002 r., IV CKN 382/00, L., a także zbliżone stanowisko SA w K. zawarte w wyr. z 21.6.2013 r., V ACa 201/13, L., oraz SN zawarte w wyr. z 22.3.2019 r., IV CNP 43/17, L.). Ustalenie, jakie korzyści osiągnąłby poszkodowany, zmusza do dokonania oceny jego indywidualnej sytuacji, przy której nie powinno się uwzględniać typowych, zwykłych skutków działania lub zaniechania sprawcy (zob. A. Szpunar, Odszkodowanie, s. 66; zob. też wyr. SN z 30.11.2016 r., III CSK 389/15, Legalis). Zgodnie z wyr. SN z 11.10.2001 r. (I CKN 578/99, OSP 2002, Nr 6, poz. 83, z glosą aprobującą M. Kępińskiego oraz A. Kołodziej, PS 2003, Nr 7–8, s. 168 i n.), czyn nieuczciwej konkurencji polegający na niedozwolonym naśladownictwie opakowań innego przedsiębiorcy i sprzedaż w nich wyrobów własnych może uzasadniać odpowiedzialność deliktową także za *lucrum cessans*. Do powstania tego rodzaju szkody prowadzić będzie naruszenie prawa wyłączności dostawcy przez składanie zamówień dostawy u innych producentów w okresie związania stron umową, nawet gdy szczegółowe warunki dostawy (rodzaj, ilość, cena) miały być określone w przyszłych porozumieniach (zob. wyr. SN z 14.5.2002 r., V CKN 857/00, OSNC 2003, Nr 7–8, poz. 108). Kategoria *lucrum cessans* nie obejmuje jednak korzyści niedozwolonych, sprzecznych z przepisami ustawy lub zasadami współżycia społecznego (zob. F. Błahuta, w: Z. Resich i in., Komentarz KC, t. 2, 1972, s. 872; A. Rembieliński, w: J. Winiarz, Komentarz KC, t. 1, 1989, s. 295). W wyr. z 8.3.2018 r. (II CSK 118/17, L.) SN stwierdził, że ustalenie istnienia i rozmiarów szkody w postaci *lucrum cessans* (art. 361 § 2 KC) zawsze nawiązuje do określonych stanów prawdopodobieństwa wystąpienia określonych zdarzeń. To prawdopodobieństwo (w zależności od jego stopnia) odnosi się także do powstania określonego uszczerbku w majątku powoda w związku z nielegalną działalnością pozwanych w określonym odcinku czasowym i ewentualnego rozmiaru takiego uszczerbku. Nawiązanie do kategorii prawdopodobieństwa w omawianym zakresie może prowadzić do konkluzji, że "ścisłe udowodnienie wysokości szkody jest niemożliwe lub nader utrudnione", a możliwe jest jedynie określenie przybliżone (prawdopodobne). Innymi słowy, formuła niemożności ścisłego udowodnienia szkody powinna być odpowiednio rozważana przy uwzględnieniu uszczerbku w postaci utraconego zysku. L. cessans należy odróżnić od tzw. szkody ewentualnej, prawnie obojętnej, która stanowi jedynie utraconą szansę na powiększenie majątku, jaka nie ziściła się wskutek działania osoby odpowiedzialnej za szkodę. Podstawowej różnicy trzeba poszukiwać w prawdopodobieństwie ich wystąpienia, które w odniesieniu do *lucrum cessans* powinno graniczyć pewnością (zob. zbliżone stanowisko SN w wyr. z 22.4.2015 r., III CSK 256/14, L., oraz w wyr. z 22.3.2019 r., IV CNP 43/17, L.).” [tak: M. Z. (red.), Kodeks cywilny. Komentarz. Wyd. 3, W. 2023, L./El].

Wracając na grunt sprawy nie sposób nie dostrzec zgodnych twierdzeń obojga przedstawicieli ustawowych małoletniej powódki, w których stwierdzili, że nigdy nie zamierzali wynajmować spornego lokalu. Ich zamiarem bowiem było i jest przeprowadzenie remontu (własnymi siłami) oraz zamieszkanie w tak przygotowanym lokum. Jak wskazywali – obecnie zamieszkują w lokalu należącym do pełnoletniego syna, a poza nimi oraz owym synem mieszkają tam także ich starsza córka wraz z dzieckiem oraz ich małoletni syn. Uzyskanie zatem spornego lokalu prowadziłoby jedynie do poprawy warunków mieszkaniowych rodziny powódki, a nie do uzyskania jakichkolwiek dodatkowych dochodów. Oznacza to, że dostarczenie przez pozwaną lokalu socjalnego rodzinie Z. nie doprowadziłoby w żaden sposób do uzyskania przez powódkę jakiegokolwiek korzyści majątkowej – skoro bowiem rodzice małoletniej powódki nie zamierzali wynajmować tego lokalu, to i tak żadnych korzyści nie uzyskaliby. Wyliczone zatem przez biegłego (niezależnie od wersji powierzchniowej) wysokości hipotetycznie możliwego czynszu na wolnym rynku nie stanowią *lucrum cessans* a jedynie szkodę ewentualną, prawnie obojętną, stanowiącą jedynie szansę na powiększenie majątku. W takiej zaś sytuacji powództwo podlegało oddaleniu. Mając przy tym na uwadze, że powódka cofnęła częściowo pozew wraz ze zrzeczeniem się roszczenia (co do kwoty 5.050 zł) należało w takim rozmiarze postępowanie umorzyć (art. 355 kpc i pkt I wyroku). Co do pozostałej części roszczeń powództwo należało oddalić (pkt II wyroku).

Konsekwencją powyższego orzeczenia jest rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Sąd zastosował w tej materii przepis art. 98 § 1 i 1¹ kpc, uwzględniając po stronie kosztów pozwanego kwotę 3.600 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego. W takiej sytuacji Sąd orzekł jak w pkt III wyroku.

Wreszcie – mając na uwadze, że ze środków budżetowych zostały pokryte tymczasowo wydatki w kwocie 1.390,99,18 zł oraz uwzględniając treść art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07. 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2022, poz.1125), zgodnie z którym kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu, Sąd orzekł jak w pkt IV. wyroku.